

Uusi vaihde osaajakisaan

ISTUVAA HALLITUSTA ON PATISTETTU PIKAIISIIN TOIMIIN NIIN TYÖLLISTÄMISEN KUIN TYÖPERÄISEN MAAHANMUUTON SARALLA. TYÖMINISTERI TUULA HAATAISEN (SD.) MUKAAN SANOISTA ON SIIRRYTTY JO TEKOIHIN JA LISÄÄ ON LUVASSA TULEVAN KEVÄÄN AIKANA. LUPAPROSESSEJA NOPEUTETAAN JA SUOMEEN MIELIVILLE ULKOMAISILLE OSAAJILLE AVATAAN JO KESÄÄN MENNESSÄ PIKAKAISTAT. MYÖS TYÖLLISYYSASTE PYRITÄÄN NOSTAMAAN 75 PROSENTTIIN VUOSIKYMMENEN PUOLIVÄLIIN MENNESSÄ.

TEKSTIT TIMO SORMUNEN KUVAT MEERI UTTI

Sanna Marinin (sd.) hallituksen taival on ollut pitkälti koronakriisin hoitoa eikä urakka osoita päättymisen merkkejä. Vaikka muuta odotettiin, on kuluva talvi kääntänyt tartuntatilastot synkemmiksi kuin kertaa-kaan kevään 2020 jälkeen.

Koronakurimuksen keskellä valopilkuna on ollut Suomen varsin suotuisia taloustilanne. Pandemian alussa uhkana ollut konkurssiaalto ei käynyt toteen ja monessa yrityksessä kasvuvauhti on ollut viimeisen vuoden aikana jopa ennakoitua kovempaa.

Samalla on kuitenkin paljastunut tšekäläisten työmarkkinoiden alati paheneva osaajapula, josta kertovat omaa kieltään myös kauppakamareiden kyselyt. Niiden mukaan peräti 75 prosentilla yrityksistä on pulaa osaavasta työvoimasta. Lähes 70 prosenttia puolestaan arvioi, että osaajapula jarruttaa yrityksen kasvua ja liiketoimintaa.

Viranomaisprosessit ja vetovoima kuntoon

Yrityskyselyiden tulokset huolestuttavat myös työministeri **Tuula Haataista** (sd). Hän tunnustaa, että osaaajaongelman suhteen meillä on nukuttu ruusunen

unta. Pulma on toki ollut päättäjien pöydällä aiemminkin, mutta siihen ei ole tartuttu riittävän tiukasti.

”Osaavan työvoiman saatavuus on Suomelle niin iso kysymys, että siihen on herätty joka puolella. Yritykset menettävät osaajapulan myötä kasvun edellytyksiä ja tämä vaikuttaa myös ulkomaisten investoijien asenteisiin, kun ne pohtivat Suomea potentiaalisena sijoituskohteena”, Haatainen muistuttaa.

Samalla hän tähdentää, että syyllisiä on tässä vaiheessa enää turha etsiä. Nyt on vain laitettava prosessit kuntoon, lisättävä Suomen houkuttavuutta ulkomailta tuleville osajille – ja mikä vielä tärkeämpää – saatava heidät myös jäämään ja juurtumaan.

”Kilpailu tulee olemaan kovaa, sillä lähdemme liikkeelle takamatkalta moneen muuhun maahan verrattuna”, Haatainen tunnustaa.

VASTUULLISUUS

Pikakaista avuksi jo ensi kesänä

Elinkeinoelämä ja sen mukana myös kauppa-
marit ovat jakaneet jo pitkään pyyhkeitä suo-
malaiselle maahanmuuttobyrokratialle, jota on
arvosteltu yritysten kannalta aivan liian hitaaksi ja
jäykäksi. Myös eri viranomaistahojen keskinäinen
yhteistyö on ollut takkuilevaa, mikä on venyttänyt
jo valmiiksi hitaita lupaprosesseja entisestään.

Haataisen mukaan tätä sekavaa vyyhtiä ollaan nyt
purkamassa. Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite on,
että työ- ja opiskeluluvan käsittelyaika saataisiin
kutistettua kuukauteen ja konkreettisia muu-
toksia nähdään vielä ennen kesälomia. Avauksia
on kuulemma tehty esimerkiksi kansainvälisten
rekrytoinnin parantamiseksi, oleskelulupien käsit-
telyaikaa on saatu nopeutettua, Piilaakso-pilotti
on käynnissä ja keväällä on määrä saada voimaan
myös kv-opiskelijoita koskevat uudet oleskelulu-
pakäytännöt.

Kesän tullen annetaan myös viisumivelvollisista
maista tuleville asiantuntijoille, startup-yrittäjille
ja heidän perheilleen eräänlaiseksi pikakaistaksi
nimetty palvelulupaus kansallisen pitkäaikaisen
viisumin (D-viisumi) 14 vuorokauden käsittelyajas-
ta. Syksyllä puolestaan kevennetään luotettaviksi
todettujen työnantajien sertifiointivelvoitetta, mikä
vähentää yritysten tiedonhakua ja viranomaisra-
portointia.

”Maahanmuuttoasioissa on paljon päällekkäisyyk-
siä eri viranomaistahojen välillä ja näitä olem-
me nyt perkaamassa. Se tarkoittaa uudistuksia
ulkomaalaislainsäädäntöön, lupamenettelyjen
sujuvoittamista ja yksinkertaistamista, palvelujen
digitalisoimista sekä riittäviä henkilöstöresursseja
eri käsittelyportaisiin. Olemme myös perustaneet
työ- ja elinkeinoministeriöön työperäisen maa-
hanmuuton yksikön, joka vie asioita hallinnollises-
ti eteenpäin”, Haatainen listaa.

Tulossa liki 40 miljoonan satsaukset

Uudistuksiin käytetään myös reippaasti euroja, joista osa tulee EU:lta. Esimerkiksi prosessien digitalisointiin on budjetoitu 20 miljoonaa euroa. Ruuhkien purkamiseen ja hakujärjestelmän kehittämiseen on puolestaan korvamerkitty 18 miljoonaa.

”Kyse on varsin merkittävistä panostuksista ja parannuksista”, Haatainen toteaa.

Myös ulkomailta tuleviin opiskelijoihin satsataan entistä enemmän. Tutkinto- ja opiskelijamäärät aiotaan kolminkertaistaa vuoteen 2030 mennessä ja tavoitteena on, että 75 prosenttia Suomeen tulevista opiskelijoista jäisi tänne pysyvästi.

”Tässä tarvitaan paljon yhteistyötä myös yritysten kanssa, jotta tänne tulevat korkeakouluopiskelijat löytäisivät paremmin harjoittelupaikkoja. Heitä kannattaa pestata, vaikka suomen kielen taito olisikin vielä puutteellinen. Tässä yrityksillä olisi parannettavaa jo nyt”, Haatainen toteaa.

Ansiosidonnaiseen ei kajota

Tulevien työllisyystoimien suhteen ministeri on haastatteluhetkellä tammi-kuussa vielä kieli keskellä suuta, sillä niiden valmistelu jatkuu helmikuun puoliväliin saakka. Tulossa on noin 110 miljoonan euron paketti, jolla vahvistetaan julkista taloutta.

Haataisen mukaan myös kauppakamareiden listaamat ehdotukset on matkan varrella käyty läpi ja osa toiveista on myös toteutettu, kuten eläkeputken poisto, perhevapaaudistus sekä kotitalousvähennyksen laajennus ja jatkoaika.

”EMME AIO KURITTA
NIITÄ JOILLA ON
MUUTENKIN JO
TIUKKAA”

Paikallista sopimista ollaan valmiita edistämään työ- ja virkaehtosopimusten puitteissa. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa istuva hallitus ei kuitenkaan leikkaa.

”Emme aio kurittaa niitä, joilla on muutenkin jo tiukkaa”, työministeri toteaa.

Kauppakamarit ovat esittäneet jatkoaikaa myös opintotuen alarajan korotukselle, mutta Haatainen on asian suhteen vielä empiväinen.

”Se on ollut yksi täsmäläike työllistämiseen, mutta myös opintojen on edistytävä ja tutkintojen valmistuttava. Kuten muissakin ehdotuksissa, päätöksen tueksi tarvitaan tietoa kokeilun todellisista vaikutuksista”, Haatainen muistuttaa.

Työllisyystavoite toteutumassa

Työministeri Tuula Haatainen kehuu istuvan hallituksen tehneen työllistämisrintamalla kahdessa vuodessa enemmän kuin edeltäjät koko nelivuotiskausillaan.

Aiemmin mainitun eläkeputken poistamisen lisäksi hän nostaa ansiolistalle mm. op-palvelvollisuuden jatkamisen, pohjoismaisen työvoimapalvelumallin rakentamisen sekä työllisyyspalvelujen siirtämisen vuodesta 2024 lähtien kuntiin, jossa ne ovat lähempänä yrityksiä ja paikallista työvoimaa.

”Kaikkein paras uutinen on kuitenkin työllisyysaste, joka on koronasta huolimatta jatkanut vahvistumistaan. Tulevien työllisyystoimien myötä työllisiä on tulossa 80 000 ja työperäisen maahanmuuton kautta 10 000 lisää. Valtiovarainministeriön ennusteiden mukaan näyttääkin siltä, että pääsemme alkuperäisessä aikataulussa hallitusohjelmassa kirjattuun 75 prosentin työllisyysasteeseen”, Haatainen iloitsee.